

1. ΘΕΜΑ

Ερωτήσεις μερικής άγνοιας

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ποιος ήρθε;

Ποιον είδατε;

Τι θέλεις;

Σε ποιον το είπες;

Πού πήγατε;

Πώς περάσατε;

Από πού είσαι;

Γιατί έφυγες;

3. ΕΠΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Από Α ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός απλών καταφατικών προτάσεων

Συντακτική δομή της πρότασης

Συντακτικές λειτουργίες των πτώσεων

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Αδυναμία αναγνώρισης της συντακτικής σχέσης του ερωτηματικού στοιχείου με την υπόλοιπη πρόταση.

(β) Παραγωγή ερωτήσεων με μη φυσική σειρά των όρων της πρότασης.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Στις ερωτήσεις μερικής άγνοιας (σε αντιδιαστολή με τις ερωτήσεις ολικής άγνοιας – βλ. σχετικό δελτίο) η ζητούμενη πληροφορία δεν αφορά το σύνολο των πληροφοριών που περιέχει μια πρόταση, αλλά ο ομιλητής προϋποθέτει ότι ισχύει ολόκληρη η πρόταση εκτός από το συστατικό της για το οποίο ρωτά. Με άλλα λόγια μια ερώτηση του τύπου *ποιος ήρθε;* προϋποθέτει ότι κάποιος ήρθε και αναζητεί ποιος είναι αυτός και η ερώτηση *πού πήγατε;* προϋποθέτει ότι κάπου πήγατε και ρωτά για τον τόπο.

Ως εκ τούτου, η κατάλληλη απάντηση σε μια τέτοια ερώτηση δεν μπορεί ποτέ να είναι ένα *ναι* ή ένα *όχι* – ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν ισχύει καν η προϋπόθεση του ομιλητή. Γενικά, μπορεί να διατυπωθεί ερώτηση σχετικά με οποιονδήποτε όρο μιας πρότασης, δηλ. το υποκείμενο, το άμεσο αντικείμενο, το έμμεσο αντικείμενο και οποιονδήποτε προσδιορισμό (είτε είναι προθετική φράση, είτε κάποια πλάγια πτώση είτε επιρρηματική φράση κ.ο.κ.).

Όπως και οι ερωτήσεις ολικής άγνοιας, οι ερωτήσεις μερικής άγνοιας μπορούν να εκφέρονται σε οριστική ή υποτακτική (μόνο με το *να*). Δεν είναι δυνατό το ρήμα να βρίσκεται σε προστακτική.

Για το σχηματισμό των ερωτήσεων μερικής άγνοιας χρησιμοποιείται κάποια ερωτηματική λέξη σε πρώτη θέση στην ερώτηση – αλλά, εφόσον κλίνεται, στον τύπο που καθορίζει η συντακτική της σχέση με την υπόλοιπη πρόταση. Κανονικά το ρήμα ακολουθεί αμέσως μετά την ερωτηματική φράση: **Πού ο Γιάννης πήγε;* **Ποιο βιβλίο ο Γιάννης έδωσε στη Μαρία;*

Οι ερωτήσεις για το υποκείμενο και το κατηγορούμενο έχουν την ερωτηματική λέξη σε ονομαστική:

*Ποιος ήρθε;
Ποιος ποδοσφαιριστής σου αρέσει;
Τι άνθρωπος είναι;*

Στις ερωτήσεις για το άμεσο αντικείμενο η ερωτηματική λέξη εμφανίζεται σε αιτιατική:

*Ποιον είδατε;
Ποιους πολιτικούς ξέρεις;
Τι ταινία είδατε;*

Στις ερωτήσεις για το έμμεσο αντικείμενο η ερωτηματική λέξη εμφανίζεται σε γενική ή σε προθετική φράση:

*Ποιανού έδωσες το φάκελο;
Τίνος είπες να το κάνει;
Σε ποιον να το δώσω;*

Οι ερωτήσεις για τόπο, τρόπο, χρόνο και αιτία κανονικά εισάγονται αντίστοιχα με τα *πού, πώς, πότε, γιατί*:

*Πού πήγατε;
Πώς πήγατε;
Πότε πήγατε;
Γιατί πήγατε;*

Μπορεί όμως ανάλογες ερωτήσεις, όπως και οι ερωτήσεις για άλλους προσδιορισμούς να ακολουθούν άλλους πιο συγκεκριμένους τύπους της πιθανής απάντησης:

*Σε ποιο μέρος πήγατε;
Σε ποια περιοχή μένουν;
Προς τα πού πήγε;*

*Με ποιο αυτοκίνητο πήγατε;
Με ποιον τρόπο θα τον πείσεις;*

*Ποια χρονιά πήγατε;
Τι ώρα συναντηθήκατε;
Κάθε πότε το παθαίνει;*

*Για ποιο λόγο πήγατε;
Με ποιο σκεπτικό αθωώθηκε;*

Μια πρόταση μερικής άγνοιας (συνήθως με το *τι*) είναι δυνατό να αφορά και το ρήμα, τη ρηματική φράση ή κάποιο μεγαλύτερο τμήμα της πρότασης (αλλά όχι το σύνολό της):

*Τι έκανε χτες ο Γιάννης στη Μαρία;
Τι σκοπεύεις να κάνεις τώρα;
Τι συνέβη;
Τι κάνεις;
Τι γίνονται εκείνες οι μετοχές;*

Δεν είναι δυνατή η μετακίνηση στην αρχή της πρότασης δύο ερωτηματικών λέξεων. Έτσι, κανονικά σε πολλαπλές ερωτήσεις μόνο μία ερωτηματική λέξη βρίσκεται στην αρχή, και η άλλη παραμένει στη θέση που θα είχε στην καταφατική πρόταση:

**Σε ποιον τι έδωσες;
Σε ποιον έδωσες τι;
Τι έδωσες σε ποιον;*

Μπορούν βέβαια να τοποθετηθούν δύο ή περισσότερες ερωτηματικές λέξεις στην αρχή της πρότασης εφόσον συνδέονται εμφανώς μεταξύ τους:

*Πού, πότε και με ποιον το έκανες;
Πόσοι αλλά και ποιοι να το ζέρουν;
Ποιος ή ποια θα μας το πει;
Ποιος και γιατί το χάλασε;
Από πότε μέχρι πότε έζησε ο Αλέξανδρος;*

Σε πιο σύνθετες περιπτώσεις, είναι δυνατό η αρχική θέση της ερωτηματικής λέξης να βρίσκεται πολύ μακριά από την αρχή της πρότασης:

Ποιον νομίζεις ότι μου είπε χτες ο Γιάννης ότι έπιασαν;

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Συνηθίζεται να παρουσιάζονται όλες οι ερωτηματικές λέξεις μαζί και να αντιστοιχίζονται με τα λεξικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αποτελούν απαντήσεις τους (ποιος – κάποιος – κανένας – αυτός κ.ο.κ., πού – κάπου – πουθενά – εδώ κτλ.).

Η εκμάθηση των χρήσεων των πτώσεων είναι κανονικά προϋπόθεση της εκμάθησης αυτών των προτάσεων, όμως είναι γενικά εύκολη η παράλληλη εξάσκηση των μαθητών σε όλα τα συναφή φαινόμενα (ακόμα και με απλά ζεύγη του τύπου *Ποιον είδε ο Γιάννης; Ποιος είδε το Γιάννη;* κ.ο.κ.).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΤ35: Ερωτήσεις ολικής άγνοιας

ΓΓ33: Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 52-54, 56, 58-59, 61, 67, 168-169, 446, 448, 451-452, 455, 469-470, 482, 507, 592.